

Մանգրումի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԻՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

1866 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 29 ՍԱԼԸ

ՆԵՒՄԵՐՈ 213

Մանգրումի Էֆեմար հասկար 6 եանի տէնէտէ 300
նիւթէ վերիւր, տէնէվի գրամէթի, բոսթա փարաւը տախի
ի. ինտէ օլարադ, 200 ղէ՛ օլուպ, տըթը ալլըթ 100 ղէ՛ օլու-
րադ, վէ նիւթէն տախի 30 ար փարալա տախիւնադ տըթ :

Իլանաթըն պէհէր սաթըթը իշին, պի-
րինճի տէֆաւա 5, էքիճի տէֆաւա 2,
վէ իւշիւնճիւ վէ սայիր տէֆաւալաւա 1
էր զուրաշ ալլընադ տըթ :

Մէթուպ վէ սայիրէ, Պէյ-օղլունտա տօգրու-ե-տ-տ-
467 նիւթէրօլու իւնէտէ ԼԵՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏ Թապի-
նէտինտէ, կարապետ 8. Փանսեանէ կէտէտէրիւնէք տիր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑՈՒ

ԻՍԹԱՆԳՈԼՏԱ ՊԻՐ ԷՆՔԻԶԻՍԻՕՆ
ՄԷՃԼԻՍԻ

Էֆրատը նաստան պիրիսինին հուգուգու-
նա գաստ օլունտուգու թագտիրտէ, հիւքիւ-
մէթէ միւրաւաթ իտէճէկի, վէ հիւքիւմէթ
թարաֆընտան տախի մուհաֆազասնա սայ
ու իգտամ օլունաւադը, ճէմիյեթի պէշէ-
րիյեթին իգթիդասնտան օլունալին, հէր տէվ-
լէթ վէ հէր միլլէթին պիրինճի տէրէճէտէ
նագարը իթինաեա ալմագտա պուլունտուգու
տէրքետ օլուպ, վէ եալընը պիր շախսըն
հուգուգու մուհաֆազասնա հիւքիւմէթիւր
թարաֆընտան սարֆը նագալինէյի հիմմէթ
վէ դայրէթ գըլընտըղը հալտէ, պիզզաթ պիր
հիւքիւմէթին հուգուգունա գաստա ճիւրաթ
իտիլտիկի սուրէթտէ, նէ՛ գաստա գիւտտէ
մուհաֆազասնա միւսարաթ վէ իգտամու
դայրէթ օլունաւալը լազմ կէլէճէյի թարիֆէ
հաճէթ տէյիլ տիր. զիրա, տիւնեա թարի-
լի ալիքետա տուրէթտէ կէօթէրմէքտէ
տիր քի, էն քիւլիւք պիր հուգուգ իտտա-
ւաթ իշին, տէվլէթէր տէվլէթէրէ գարշը
մուհաթէպէլէր աշըլլար, վէ պիւլէրճէ ա-
կերլէր իլէ խազինէլէր վէ տօնանալար թէ-
լէֆ իթմիլէր տիր վէ իթմէքտէ տըլլէր :

Արըմըղտա իշթիմալին խարիճիտէ տիր
կիպի դանն օլունտան նիշէ շէյլէրի կէօրիւպ
վէ ինանմաեա մէճալաթ օլունտուգու կիպի,
իւթանալօլտա տախի պ'ը էնք'զիսիօն մէճ-
լիալ վար իտուկիին պու ճիւմա իրթէտի կիւ-
նիւ կէօրաիւք վէ ինանտըգ :

Տէվլէթի ալիյէյի գալի իւլգուտէթ քէն-
տի հուգուգու գէրրէսինին էն մուգզամ տէվ-
լէթէրէ տախի դասալ իթտիրմէյիպ, վէ Պադ-
տատա Պասրատա, Սիւրիտա, Գօզանտա
վէ կիրիտտէ պիր աւըլըգ էտէրի կէօրաիւկիւ
անտէ, հէրիպատապատ էօնիւնիւ ալըպ, վէ
աւըլարըն գաֆալարընը էգմէե միւսարաթ
պուլունտուգու հալտէ, նէֆաի իւթանալօ-
տա քէնտի հուգուգու դասալընա ճիւրաթ
իտիլմէսի մէկէրշի իշթիմալտէ՛ն մի տիր :

Էվլէթ, պու ալէմտէ խըթըղըղալ հէր
շէյ իշթիմալտէն տիր. լաքին, ճինայէթ միյ-

տանէ չըգտըղը կիպի սահիպ ճինայէթին քէն-
շէյի միւհիւգաթա իլգա օլունաւադըտա պի
իշթիպա՛ն տըր :

Խային ուղատտար վէ տալարը հիւքիւ-
մէթէ իսպէր վիրմէք, հիւքիւմէթ նէգտին-
տէ պիր պիւլիւք խալիտէթ վէ սատաթաթ
սաեղըղտան պաշգա, ումուճա տախի պիր
խըրտմէթ իթմէք օլունալընտան, վէ դադէ-
թաճըղըն աւըլ վագիֆէսիտէ պու խուտու
պուլունտուգունտան, չու սատաթաթ վէ չու
խըրտմէթին իֆասնա աճիւգանէ պիւլ ճէսարէթ
վէ միւսարաթ իտէրիգ :

Պէեանընա իճթիսար իտէճէկիմիգ աւը-
լըգ, իտայինիք, վէ դատտարըղը պէեան-
տէն էվլէ, աճիւգանէ տալէթ իտէրիգ Զա-
թը հագրէթի սատարէթընալինին նագարը
տիգզաթարընը, քէղալիք տալէթ իտէ-
րիգ Մէճիսի վալիանըն, վէ Մագամը ճէ-
լիլէյի խարիճիլէյին, վէ Միւշիր'յէթի ճէլի-
լէյի գալթիլէյին, վէ քեաֆֆէյի վիւքէլալի
ֆիլաւա վէ վիւգէրայի քիրաւ հագարաթընը
նիկեան հուգուգ գէրիլէրիլէրին. զիրա, իի-
թարընա ճէսարէթ իտէճէկիմիգ մաւաթ, Տէվ-
լէթի ալիյէյին հուգուգը սարիհէսի դաւալըն-
տան իպարէթ օլունտուգուն պաշգա, ինան-
լըգ վէ ինանիլէթ հուգուգունա տախի
քեալմիլէն մուղայիր պուլունտուգուն տըր :

Էնգարէլի Գաթիր նամ բահիպէյին Զօ-
լասեան վարդապետ ալէյինտէ զուհուրա
կէլմիշ օլուն թէշէքիլէրի գաթէն Մանգու-
մէ օգուհանլարա մալիւմ օլունտուգու կիպի,
Հասուհան հագրէթէրի թարաֆընտան թէշ-
քիլ օլունտան բուհալանտը գօմիսիօնտուտա
իւթինիտաթ օլունտուգուն օլունտուգու տախի
մալիւմ տուր :

Ճիւմլէ ալէմ չու իւթինթագըն նէթիճէ-
սինէ պէլէմէքտէ իքէն, պիրտէ ճիւմա իր-
թէսի Մէճմուսընտա, « Մէճիս օրըքեա-
թիպի Բառնաբաթ Վ. Ագշէհիլլէան » իմգա-
սըլա հէր նիլգամա, հէր ուտուլա, վէ հէր շէ-
րիաթա մուղայիր պիր մէթուպ օգուհանլա
տուր :

Մէգթիւր մէթուպուն մալիլին նէգարէն,
էվլէլէրի սէյլէնիլաիկի կիպի, Գաթիր

զըղտա աւալ տիվանէլիք էտէրի կիպի շէյ-
լէր պուլունտուգու, ֆագաթ իտտաւա վէ թէ-
շէքիսի սըրֆ իֆթիրա վէ ազվիեաթ ու դա-
րաղտան իպարէթ օլունտուգու, կիւեա մէրաւ-
մէինն աշվալը հալիլէ վէ « սապըգասընտան »
վէ ըէտմի շէհատէթնամէլէրտէն, վէ քէնտի
վէ ըէֆիլլէրի իֆատէլէրտէն վագը օլուն
կիւնալիւն միւսպաեինաթտան վէ սայիրէ վէ
սայիրէտէն թէպէյիլին իթմիշ իմիշ :

Վէ պաւնուն պէօյլէ սըրֆ / ֆթ / րաւաւան
պարէթ օլունտուգու, Էնգարէ փիւզօպօս-
քանանայ, վէ միւթէպէրանը միլլէթ մէճիսի
թէֆթիշ վէ թէտըղ իտէրէք անլատըգտան
սօնրա, մագաթալարընը եարմըլար իմիշ
իտէտէ, մէրգումէ / սքիաթ օլունտուգու թէքա-
րէն իւթիտայէ չըգըշտըղընտան, պիր տէֆա-
տա իւթանալօլ տէրքիպօպօսիւնտէն Նա-
խագա հագրէթէրի թանթը ըրայէտէթինտէ
օլուն պիր « տիվանը մախսուտէ » պազըլմասը-
նա հիմմէթ օլունտուգու, վէ մէգթիւր տիվանտա
տալի, սէքիլ տօգուլ նէֆէր ֆաղիլէթիւ
եպիկոպոսլար վէ վարդապետլէր մէրսումէյի
քեալմիլէն իֆթիրաճը պուլմուլար, վէ պու
թանգըգաթլարը մուհիպինճէ տալանըն խիւ-
լաստընտան միւրէթթէպ պիր մէճմա
թանգլմ իթմիշլէր, վէ պատէհու պէշ նէ-
ֆէր սէմանէթիւ Գերապալաթալար, վէ
տէօրթ նէֆէր տալի էֆէնտիլէր վէ պէլլէր
տալէթ իտէրէք, միւսայիլէյիւմ մէգթիւր
մէճմաեղ օգուհանլար, վէ Գաթիր մարա-
պետին « իւթիտալարըն իւթիմաեթ, եանի
թէշէքիլէրիլին տիյնէնիլիպ մուհաթէմէ ի-
տիլմէյէ շաեան օլունտըղընը, վէ Զօլասեան
վարդապետին լէքէյի խէթատան ալի օլունպ,
ֆագաթ պիր իֆթիրաեա ուղլամըշ պու-
լունտուգունտան դահիր ու պահիր օլունտընը
անլաթմըլար, վէ անլէր տախի, տիյնէմէ-
տիլլէրի տալանըն մէճմասընը էօյլէճէ սա-
հի տիր տէյի ըէյդալպէրիլիք իտէրէք թաս-
տիգ իյլէտիքտէն, վէ մուհաթէմէյէ չը-
գարըլմաեան մարապետ ալէյինտէ քիլիսէ
գանուլարընա թաթպիլգան իգթիլգա իտէն
մուսմէլէնին իճրասընա գարար վէրտիքտէն
պաշգա, քէնտի մէճիլլէրինէ պիրտէ « ըէս-

մի » քրիստոսը վերելէք « ու թանձարան վէ գորգմատան » իւան իթտիրմէք իւզրէ Մէճմուսեա կէօնտէրմիւնէր իմիւ :

Գաթիւր մարապետ քէնտի ըրգճա տաւաւնտա հագգլը եախօտ հագգլը իմիւն պիւմէգ իքէն . հէրնէ գատար զուհուրա կէլմիւն օլան պարպարլըգլար վէ ճիգլիթիլքլէր հագգլը օլմասընը եիւզրէ սէքսէն տօգլան արիլըգ չիւտի թաստիւգ իթմէքտէ տիլէր . տէյէպիլիթ իտէքտէ , օնլարը պէր թարաֆ իտէրիգ . հալպու քի , 1866 սէնէսի էվալըընտա , Տէվլէթի-Ալիյէ թօրաղընտա իսթանպուլ կիպի պիր մէմլէ քէլթտէ , վէ պէօյլէ ալէմ մուվաճէհէ-տիւտէ , հիւքիւմէթի վէ նիղամ ու չէրիաթը պաւաղըճա հիւ մագաւընտա թութարագ , իսթանպա էնքիգիսիօնու հիւքմ ու դարար վէ դատարըգլարլըլա , տաւա , վէ հէմտէ պիր ճահիլէ , սէֆիլէ , վէ ֆագըրէ գըզ գաւթմագլըղըտա ալա ճայիգ կէօրէմէտիկի-միղտէն , սէսիւմիլին եթիլիտիկի գատար նիտա իտէրիգ , վէ էլպէթթէ պիր կիւն տէյիլի-սէ պիր կիւն չիւքիւմէթի սէնիյէն իշիտէրէք քէնտի հուգուգուսու արատըգտան պաշգա , տգսայի մէրամ վէ վագիֆէսիտէն օլան էմիլի-եթի շախիլին ն էմիլի իճրաարնա լուծֆ ու հիւմէթ պուսուրաճագ տրր . էմիա , ճիգ-վիթիլք , պարպարլըգ , վէ դատարըղա իգ-պալ եալէր օլուրտա , ճիւնհա վէ ճիւնայէթ սահիպէրիլին քիաֆիթէի եաթըղարը եան-լարընտա քեար գալըր իմիւ , գարարը եօգ տուր , հիւ տէյիլ իտէ պիր կիւն թարիլիէր պիլիմ պու սատագաթ ու խըսմէթիմիլ հագ-գընտա սէնա օգուսաճագլար տըր :

Իշիտիւնիգ հէր միլլէթ վէ հէր մէզհէպ-տէն օլանլար , վէ հուգուգու շախիլիէ նէ իտուկին թանքեանլար . գըզըն պիրիսի , մա-րապետիլքլէ օն օն իքի սէնէ գատար պիր վարդապետին խանէսինէ կիրիպ չըգտըգտան , վէ հէր կիւնահընը մէրգուսա չըգարթտըգտան , վէ մէրսուսէնիլ քէնտի պիրատէրի աղըր թագ-րիլինէ , մէրգուսուս էվիլիտէ հաֆթալարճա վէ ալլարճա գալտըգտան , վէ հէր նէվի պա-լըղըն վէ մէյվէնիլն ալեաղըն վէ թագէսինի եթիլքտէն , վէ հէր հաֆթա պու պու խարճ-լըղարընը աթըղտան , Գարագուշ տաղընտա-քի պաղըն հալուգուստա պիրիլքտէ եր-գանտըգտան , վէ աղըպէթ քեար մէրգուս վարդապետ սայէտիլտէ պիր պաղ վէ պիր-տէ քէօկէ , վէ ալթուստան սաաթա մայիլք օլուգտան սօնրա , հէր նասըր իտէ մէրգուս իլէ պօզուշուր , վէ ինգարէ գերապայճաղը-նա ալէյիլիտէ թէյէքքի իտէրէք մուհաքէ-մէ իսթէր , գերապայճաղ ուրղանա ուն սէ-րէր , գըզնիհայէթ կիտիպ վալի բաշա հագ-րէթիլէրինէ արղուհալ թագտիլիլէ մուհաքէ-մէ իսթէր , գերապայճաղ արղուհալը միւ-տէր ալթը իթտիրէրէք մէրգուսիլին տաւա-սընա պաղմագլըղը քէնտի իւզէրինէ ալըր , վէ վալի բաշա հագրէթիլէրի տալիս սըրֆ ճիւ-մանի պիր տաւալը ուսուլ ու նիղամըն մու-ղայիլինտէ օլուգուս հալտէ թէսիլի իտէր , գըզ թէքթարէն վարդապետ իլէ ըուպէրու մուհաքէմէ իսթէր , գերապայճաղ տիլնէմէզ , գըզտա իտտաաընտան վաղ կէչմէզ , տա-վանըն նէ օլուսուգուսու հէրքէս իշիտիլ , թէ-վաթուր չօղալըր , վարդապետին իւզէրինէ

տէսիթանլար եաթըլարագ դահլէլէրտէ վէ սօգաղարտա չաղըրըր , պիրտէ կիւնիւն պի-րիսիտէ , կիւնա պիր չէյ սիւալ իտէճէք տիր կիպի գերապայճաղ գըզը եանընա չաղըրթ-ալըրըր , մէրգուսէ իքի կիճէ օրատա դալըր , պիրտէ կիճէլէյին մէրգուսէյի պաղըրտա պա-ղըրտա պիր աթա պիլտիրիլէր , տօգուգ նէ-ֆէր մագաւթասըղ զապիթիլէրէր եանընա տիւնէրէր , վէ Անարիսու տէտիլքլէրի աաը-լարըն մաալահաթկիւզարը տալիս ըհիպէր օ-լարագ , էնգարէտէն իքի տաաթ գատար եի-րաղանըլար , վէ օրատան զապիթիլէրտէն սէքիլի , պէպէլիլ ալաղըլարը իւճրէթ իլէ ըուսաթ եալընը օրատա գատար իշին ի-միւ , կէրի տէնէրէր , վէ պիշարէ գըզ գան-լը գաթիլլէրտէն տահա զիւտտէ պարպար-լըգ իլէ իսթանպուս գատար կէթիլիլիլ , վէ Հասուսեան հագրէթիլէրինի չամալըրճը մա-րապետէրի խանէսիտէ թէվգըթ իթտիրի-լիլ , վէ քէյֆիլէթ պու մէրքէտէ իքէն , վուգուս հալ Մանգուսէտէ օգուսմանա պաշ-լար . պուսուս իւզէրինէ Հասուսեան հագ-րէթիլէրի Հօլասեան վարդապետի տալիս պու-րաեա ճէպէ մէճպուր օլուր իտէտէ , միւտ-տալիլ օլան գըզ խըրըղ կիպի գաթաթաթըր-լարագ կէթիլիլիլ իքէն , մէրգուս իտէ , քէ-մայի տարաթ իլէ իսթէտիլի կիւն կէլիլ , վէ իսթէտիլի եթրտէ արաթ ու իքսաթէթ իթ-մէքտէ պուսուսուր :

Շուսու տալիս ունութմանը սէօյլէմէյէ քի , Հօլասեան վարդապետին հէմ վարաար վարաթըր վէ հէմտէ միւլէպէր Գաթիլիլքլէր ի-շինտէ տօպիլարը , պուստանտա գաթիլիլ-գար , իշիթտիկիմիլէ նէղարէն , գըզ գարըն-տալըտա Հասուսեան հագրէթիլէրի տայիլի-սիւտէ պաշ մարապետիլք խըսմէթիլիտէ պու-լուսմագտա իմիւ :

Պու հէնկեանտէ կիւնա մուհաքէմէլէրի-նէ պաղըմագ իւզրէ , պիր բաբաա գօլիսի-նու թէյէքլի օլուսուր , պիր իքի տէֆա գըզ վէ վարդապետ չաղըրըր , հալ պու քի ըուպէ-րու կէթիլիլէրէք մուհաքէմէ իտիլմէզ , չիւն-քի էնքիլիլիսիօնու տալէթի էօյլէ իմիւ :

Պիրտէ իքի ալտան սօնրա , մէրուգմէյիլն գարտալը իսթանպուս կէլիլ , օն օն պէշ կիւն գատար խանլար քէօլէլէրինտէ եաթար , պիր գաշ տէֆա , պիրէր իքիլէր սաաթ գըզ գա-րընտալըլա կէօրիւշիլ , էօթէտէ պէրուտէ գըզ գարընտալը հուգուգուսու թասահուպի-տէճէք տիր կիպի թալըր ու լիսան գուլլանըր , գըզտա գարտալը կէլիլիլ տէյիլ սէվիլիլ հալ պու քի , պիլմէյիլ արա եթրտէ նէ ճիգլիթիլք տէօնէր , գըզըն պիրատէրի մէրգուսէյի հիւ պիր չէյ սէօյլէմէքսիլին էնգարէ եօլուսու էլէ ալըր . . . վէ գըզտա պիթթապի տիւշա-րը մէյիլիլիլէթ օլուր :

Արատան պիր գաշ հաֆթա կէչէր կէչ-մէզ , գըզըն պաշընա կէչիլիլէճէք օլան ճիգ-լիլիլք քիւլահը չուու պուլուր , վէ հիւ պիր տէլլէթ տիվանընտա էմալիլ կէօրիլ-մէտիլք պիր լայիհա հիւքմ ու իլամ մագա-ւընտա թութուլարագ , վարդապետ « ֆա-ղիլէթու » սըֆաթընա լտեղ օլուգ , վէ մէրգուս տալիլ , գանն իտէրիլք քի եանլը տէյիլիլիլ , եաթաթըն Անտօն իլէ , կէչէն ճիւմա կիւնիլ քէնտիլիլ Ս . Յակօր աէնիլէն պի-

մարտանէտէ պուլուր . վէ ֆէրտաթըր կիւ-նիւ տալիլ , մէքթիլ իլամ եախօտ իլանըն տուրէթի Մէճմուսը Հալաթիտէ օգուսուր :

Պիլ չիւտիլէ գատար եաթըղարըմըր , իճապը մաթահաթ իշիթարագ իւզրէ եաղ-մագտա , վէ իշիլէրին կիտիլիլէ վէ խուսու-թիլլէ , հաթիլիլք սըֆաթընը կիլէնիլէր թա-րաֆընտան իքի տաթըր պիր եաղը նէյիլինէ պէքլէմէքտէ իտիլք , համա օլուսու քի չիւտի եիւզ տաթըրտան գիւտաթէսիլիլ պիր եթրտէ կէօրտիլք , վէ մէմուս ու մէսուր օլուգ :

Իշիտիլիլ հէր միլլէթ վէ հէր մէզհէպտէն օլուսլար , ֆագիլէթուր րահիպէր Գաթիլիլ նաթ տիլէնիլիլ (Հօլասեանըն օն իքի սէնէլիլք մա-րապետի օլուսուգուսու գիլք իթմէյէ ճէսա-րէթ իտէմէտիլքլէրինտէն « տիլէնիլ » տէյէ-րէք կէչմէլէր տիր) սէօյլէթմիլլէր , տիլնէ-միլլէր , վէ աղըպէթքեար , ալվալը հալլէր վէ սապըղասընը (հալվալը սապըղասը ֆէնա օլան պիր գըզը Հօլասեան նիլիլ մարապետ իթմիլիլիլ , էկէր էվլէլիլ իմիլիլտիրտէ սօնրա-տան ֆէնա եօլա սթըմըր իտէ , հէրկիւն էվիլիլտէ նիլիլ տաթըր իմիլ . . . էյ ֆագիլէթուր վէ սէմահէթուր գերապայճաղար վէ վարդա-պետէր , պու սիւալլէրէ ճէվալ լաղըմաթը ճէվալ) մէյտանէ կէթիլիլէրէք , դարագըր վէ իթիլիլաթը օլուսուգուսու ալալմըլար , վէ մուհաքէմէսինէ պաղըլմանը տալիլ ճայիլ կէօրմէմիլլէր իմիւ :

Չօգ իլի ֆագիլէթուր բէտէրլէր , իթիլգա-տընը սահիլ տիր . լաքին , իսպաթ վէ շա-հիտիլիլ նէրէտէ տիր , գըզըն իթիլիլաթը օլ-ուսուգուսու նէտէն ալալտընը , պու իթիլի-րաեա սէպէպ նէ իմիլ , հէրքէսի տալիլ քէնալիլիլ կիպի գանտըրմագ իլին պէհան իտէպիլիլ ըմիլիլիլ :

Սիլիլ իթիլիլաթը իթիլիլքեալ իթմիլ օլմա-տըղընը , պիլիլ գանտըրմագ իլին եթիլիլգ-տէ հիւ պիր պիւրհանընը վալ մը տըր . էկէր վար իտէ իպրապ իտիլիլ , եօլասա պաշ-գատընա իթիլիլաթը տըր տիլմէլիլէն ալալ սէլահիլիլիլիլ եօգ տուր . չիւնքի ճիւն-հալը չըգարտըղընը պիր կէնճ գըզ օլուս , թէքթէ չըգարտըղընը իտէ քէնտի թարի-գաթընըտան վէ մէնէտալընըղտան սա-հիլ օէրլէթ վէ նաֆուգըքեար պիրիլիլ տիր :

Էվլէթ , չիւտի տրիլըգ պիւթիլին պիւ-թիլին տալիլ գանտընը արթմանա պաշա-մըլ տըր , վէ հագըղընտա վար տըր , չիւն-քի էսկիլ թարիլիլ կէօլէրիլիլ էօնիլիլտէ օլուս , վէ պու վուգուսաթ իտէ քեալիլին ալիլէրէ մուվաթը , վէ ուսուլ ու նիղամէ միւնաֆի պուլուսմագտա տըր . ֆագաթ , հալտէ պիր տաղըգա իլին պիլ քէնտի չիւք-հէմիլտէ եանըլմագտա օլալըմտա , Գաթիլիլ մարապետին քեաֆիթէիլ սէօյլէթիլիլ իթ-թիլիլ օլուս օլուս . լաքին , մաաթմիլ օն սէնէ տիր պէրապէր եթիլիլ իլէն պիր կէնճ գըզըն , պիրիլքտէ էվլէնմէյէ , վէ եալաթ իտտաաեա չըգընը ճէնքէյէն արղու , նի-լէթ , վէ իւթիլիլ պուլուսմագտա իշիթիլաթէն կէօրիլիլիլ ալթմըլ եալընտա պիր սահիլ սէրլէթ վէ նաֆուգը վարդապետէ , վէ հէմտէ խոստալանահայրընա դարագընա իթիլիլ իթ-մէսիլ իթիլիլաթէն իմիլ , վէ մատաթ քի չու-լիլանա ճէսաթէթ իտէնիլ տալիլ Գաթիլիլ կի-

պի պէնիւն ատէմտէն օլտուղտան պաշտ, իտաւա վէ նէֆտանիւնէթ ուղղուտան հեր չէ- յէ ճիւրաթ իտէնէ քլէրի, վէ հեր ֆէտաքեար- լըգ վէ ճիւրաթլարընտան պիղգաթ քէնտի- լէր վէ քէնտի թարիգաթտալարը հագգըն- տա մատտի վէ մանէվի սուրէթտէ մէնֆա- ւթը քէսիւրէ հաւըլ օլաճաղը չէմս կիպի ա- չիքեար տըր, տիւնէ տիր քի, թըպգը Գա- Թիր կիպի, քէնտիլէրին տախի սըրֆ իֆթի- րանա չըգըչարագ, Հօլաւանըն վէ տայի- լէրին, վէ պիղգաթ քէնտիլէրին ճիւնհա վէ ճինայէթլէրին սէթր իլէ, Գաթիլին քէնտի- ֆէյի հագգըլ իսթար վէ իտաւալարընա գարչը ալէյիստէ քիւլի իֆթիւրանը իրթի- քեապ իտէնէ քլէրի տախի ինթիմալտէնտի- իմտի, մատամ քի, մէղքիւր գօմիսօնուէ ֆա- զիլէթլու աղալարըլա, թանգիւ իթիւրէրի լայիհանը թատիգ իտէն սէմանէթլու գե- րապայծառլարը վէ էֆէնտիլէրի վէ պէյլէրի, Մէճուտա պիր իլան տէրիլէլէ ալմի գան- տըրմագ միւրաւ իթմիլէր տիր, աճէպա էհա- լիլէմիլէթլէ պօրճու իթմէք իչին նէ տէլի կէօսթէրմիլէր տիր. աչըգ սէօյլէյէլիմ, նէ- տէն պիլիպ վէ իսքեաթ օլաճաղը պիղ քէնտիլէրին տախի իթպգը իֆթիւրանը տըր տէտիլէրի Գաթիլ կիպի իֆթիւրանը օլմա- տըլարընա. մէկէրչի, իւլթպէ, մէննէտ, սըֆաթ, չէօհրէթ վէ իթիպար ու սէրվէթ- լէրինտէնտի. իսայր, օլաւաղ, գիրա, պու- ալէմտէ էն պիլիւք վէ էն քիւլիւք աւաւալար ախի տէրէնտէ ֆաղիլէթ իչլէյէպիլտիլէրի կիպի, էն պիլիւք կիւնա՝ վէ ճիւնհա ու ճինայէթլէրի տախի, փատիլալար իլէ չօ- պանլարըն աչի տէրէնտէ իրթիքեապ ի- տէնէ քլէրի ինքեար գապուլ իթմէք սա՛հի- լիլէրտէն տիր:

Էսկի վագրթլար կէլմիլ տիր, էօյլէ հեր քէն իսպաթար չահտաի պիր չէյէ, եալը- նըգ սէօյլէյէն սըֆաթ վէ թէէսիլինտէն տիլիլէրիպ եախօտ մանէթլինիլգէ օլարագ, վէ եախօտ էօրֆ ու թէէտիլինտէն գօրդա- րագ իսքեաթ օլմալար ինթիմալտէն տէլիլ տիր. կէրչի պաղը էօյլէլէր պուլուճաճաղընտա տա- խի չիւրնէ հօգ տուր. լաքին օնլար միւ- թէտա տալըլար, չիմտի էօյլէ պիր վա- գըթտա եալաճաղտալը քի, գալէթա վար տըր, եանի ալէմ մա՛քէմէ վէ մուհաքէմէ- օի վար տըր, հերքէն օրատա հաքիլիլիլթ իթ- մէքտէ տիր, էկէր պիր ալտանտան պուլու- ճալ իսէ, պիլիլէրնէ տիղգաթ իտէնէրտէ պուլուճաճաղը պէտիլի տիր. էկէր Գաթիլիլ Զայլար, օն իւլ օն տէօրթ սէնէ իչինտէ պիր էօյլի հէյնէթլի քէսպ իթմիլէր իսէ, Լուսա- ւորչական Զայլար էսկի ճանլարը կէօմէյի իւղէրինէ պիրէրտէ ֆանէլա արթըրմըլար տըր. քէղալիլ քրօթէսթան Զայլար. պուճ- տանտա գաթի նագար, պէօյլէ վուղաւթ- լարը հեր միլլէթին իչիտիպ, վէ ինսանլըգ հուգուգու խաթըլ իչին, հագգըլըլըգ գար- չը քրօթէսթօ իտէնէլի տախի չիւրնէտէն միւթաղնի տիր. նասըլ քի պուճտան սէթիլ օն սէնէ էվլէլ վուգու պուլան Մօրթարա նաւ պիր Նէհուտի չօճուղտուճն գիլըրին, հալեա հեր վագրթ հեր միլլէթ թէղէքըլար վէ թէքըրիւր իթմէքտէ տիր:

Տօղըրուտա չու վագրթտա ըուհպան կիւ-

րուհուճաւն չօգ չէյ չիւրնէ իտէր իտիք ի- սէտէ, արթըլ պու մէրթէպէ ճիւրաթըն գու- հուրինի աւալ չիւրնէ իթմէք իտիք. գիրա, պիր գըղըն ճիւրանի պիր ճինայէթլէ տախի չիւքիւմէթլէ թագաթ իթմիլ օլտուղու ար- գուհալը իպթալ իտէրէք, էվլէնմէյէն նէգը իթմիլ, վէ գարը գօճալըղըն չիւքին հալլէ- րիլլէ մէշըլ օլապագ, ըուհանի պօրճլարը- նա խալէլ կէթիւրմէսինլէր նիլէթիլլէ տիւն- եաւաւն էլ չէքմիլ օլտուղլարը հալալէ, տիւն- եաւա տէօրթ էլ իլէ սալըլմըլ օլան տաւա- լարտան չօղլարըն տախի տիլլէմէք վէ ի- չիթմէք իսթէմէտիլէրի չէյլէրի գօճա գօճա հագալարը վէ աղիլիլ քէնտիլարըլա պիր կէնճ գըլ իսանընտան պիտալէ ֆաթ ախիւ- մէյէ չըգըլմալարը, վէ Նիղարէ վալիսինտէն գիւեաթէ ճէսարէթլի պուլուճալարագ, պիր կէնճ գըղը կիլիլ վէ ճէպըր իսթանպօլա աչըր- տըգտան սօնրա, իւլ ալտան սօնրա տախի, իսթանպօլ կիպի պիր քալիթալիստա, պարի հիլ տէլիլ իսէ պիր քաթըրիլիլք մէսնէտ վէ ըիւթպէլէրի, վէ պիր քաթըրիլիլալէ մէճի- սի աղալարը օլմալար, սըրֆ ըուհանի վա- յիլլէր վէ կիւնա՝ չըլարընտըլար օլտուղլարը թագալարտէ, Պապը-գապթիլլէյէն հուգու- գուհա տախի էլ ալթարագ, մէրգուլէյի պիր տիւպարա իլէ պիմարիսանէյէ գաթաթմալա- րը, աւըլըղըն խարիճինտէ, վէ ար ու հիճապ վէ իթաաթըն տախիլիլտէ օլան հիլ պիր աղ- ու թէքէքըրիլիլ քեարըն տէլիլ տիր:

Պաւտանտա գաթիլիլալար, ճիւլէլէ ալէմ պիլիլ քի, ճինայէթ մէճիլիլ Էրմէնի գաթի- լըք քիսգօպօսիսանէսինտէ օլմալար, իլա Պապը գապթիլլէտէ տիր. վէ միւթէլլէլիլ է- ֆէնտիլէր ֆիլան ֆիլան ֆաղիլէթլու վէ սէ- մանէթլու գերապայծառլար վէ վարդապետ- լէր օլմալար, իլա Անմէտ, Մէհէմէտ, վէ Ալի էֆէնտիլէր տիրէր, էկէր ըրգճա պիր ճինայէթ վար իտի իսէ, օսիլին պիլիլ վէ գարըլաճաղ իչինիլ տէլիլ իտի, սիլ հիւքիւ- մէթ տէլիլիլիլ, սինիլ սէլա՛հիլէթլինիլ ան- ճագ քիլիլսէ վէ մէքթէպիլիլիլիլ իտարէ- սինտէն, վէ պաղը մէճալիլիլ, ումուլ յէտէն մանտուտ տուր:

Զայտէ, պիր տաղըլա իչին քէնտի քէն- տիլիլգէ իսթիլիլալալ չըղըլտընը. իմտի մու- հաքէմէլէրինէ նէ՛րէտէ պաղաւընը, գարչը պէգարչը նէ՛րէտէ սէօյլէթտիլիլ, քիմէ՛ր կէօրտիլէր վէ քիմէ՛ր տիլլէտիլէր, վէ հիւքմ ու իլալընը վիթմէք իչին գա՛նղի Ահքեալը ալիլիլէնէ մագպաթանըլըլէրտիլիլ, աճէպա չու իսթէտիլիլիլ կիպի չագըրտըլընը պիր գալէ էֆէնտիլէր իլէ պէյլէրէ՛մ, տօղըրուտա պիլիլիլ քիսթալիլը:

Էյ սէմանէթլու գերապայծառլար, վէ միլլէպէր էֆէնտիլէր վէ պէյլէր, գարչըպէ գարչը կէլիպտէ, մուհաքէմէ իտիլմէմիլ օ- լան պիր միւտալիլիլիլ իֆթիւրանը օլտուղու- ճալ նէտէն տէլալտընըլա, պիլա ֆիլթուր թաթիլ իթմիլէ չըղըլտընը, պէօյլէ պիր հաքիլիլիլ, միւթէլլէրիլիլ, ուսուլ ու նի- գամը վէ չէրիլթը նէ՛րէտէ, գա՛նղի մէմէ- քէթտէ, գա՛նղի տէվլէթտէ, գա՛նղի միլլէթ- տէ, գա՛նղի քիթապտա վէ գա՛նղի ղագէ- թաւա կէօրտիլիլը:

Մէքըլիլ լայիհանը իմղալալարըլընը եա-

խօտ պալ սալաւալարըլ թաթիլ իթտիլիլիլգ վագրթ, աճէպա գալիլ ու ղիմէթլինիլգ վէ եախօտ եիւրէլիլիլգ պիրիլքտէ՛միլիլ, եօխ- սա Հասուհան, Հօլաւան վէ ըուհպանտա իսթըրլարը տօլապընտա մահպուճալ պու- լուճալալալ իտի:

Զայտէ տէլլէլիլ քի տիլ ու մէգնէպ, վէ ինսաթ ու ղիմէթլի պէր թարաթ իտէրէք, աչըգտան աչըլալ պու հօլալ չէհատէթի իր- թիլիլալ իթտիլիլգ. հալ պու քի, հիլ տէլիլ իսէ պիր տէֆա, սլուրաւա պիր ֆաթալիլալը ալէմէնալ վար տըր, պիր հիւքիւմէթլի սէ- նիլիլ վէ ղիլ գուտըլէթ վարտըր տէլիլ տէր իսթըր իտէրէք հիլ գօրգուլ վէ ինթիլալ իթմէտիլիլ մի:

Պու տալա Գաթիլ տալալալ տէլիլ տիր, պուճաւա տէվլէթ, միլլէթ վէ չախ հուգու- գու տալալալ վար տըր. սիլ պուլարըն ղաւալընա ճէսարէթլի նէ՛րէտէն ալընթու- ճալ, սիլ քի՛մ օլուեթաւալ, մէմուրիլ- եթթիլիլ նէ՛ տիր, պու կիւն Նիղարէտէն գաթաթըլալ պիր գըղըն աղըլըն վէ տիլիլիլ պաղաւալարագ, վէ մատալ վէ մանէվի ու- լէթտէ կէօղլէրինի գօրգուտալագ, Ս. Յա- կոբա ալթաւա, վէ եախօտ հիւքիւմէթէ մուհաքէմէսիլգ վէ իլալարը, սահիլ ճիւնհա տըր տէլիլ հիւքմ իտիլ ճէգա տախի թէր- թիլիլիլ ճիւրաթ իթտիլիլիլ թագալարտէ, աճէպա եաթըն տախի պիր գանըլ, պիր գա թիլ, պիրիլալիլ, վէ պիր խըրսըլըն տալալալը իթիլալ իտէրէք, Պապը-ալլիլ վէ Պապը Չապթիլլէ իլ պըրագմագըրըն, իսթէտիլիլ- նիլիլալալ, վէ իսթէտիլիլիլ ղաօղալընտա- քի իթի քէսիլլէ տախի ճիւրաթ իտէնէլիլիլ ինթիլալիլ գալիլալ տէլիլ մ տիր:

Պիլ նէ գաթիլիլ, նէ Գաթիլ գըղը, վէ նէտէ Հօլաւան վարդապետի թանըրը, նէ կէօրմիլիլ, վէ նէտէ պիրիլիլիլ իսթըր- նա լիլայէթ իլիլ գալէմ գուլալալալալալը, ֆագաթ պու ճիւլէ իլէ տախի, մէղքիլ քիլալա գարչը, ալէմ մուլաճէնէսինտէ ին- սանիլլէթ իսթըր վէ հուգուգու չախսիլլէ իսթըր իլիլ, չու գուհուրա կէլմիլ օլան նիղալալըլը, պարալարըլ վէ ճիլիլիլլէլէլ- լէ պիլիլիլ գուլիլիլիլ ըրթթէսթօ իթ- տիլալալ պալալ, ալիլ իստաւա վէ էֆէնտը իլէ, քեաթֆէյի ղագէթաճըլարըն, վէ պիլ ճիւլէ էֆրաւը նասըն քրօթէսթօ իլլէմէ- լէրիլիլ տախի տալէթ իտէրիլ:

Էվլէթ, սիլ պու պապտէ պիլիլիլ պիլ- թիլիլ եալընըլ գալալալ տախի, քրօթէսթօ իտէրիլ, Գաթիլ գըլ թօրալ գաթալալըլ օլտուղու, եանի ինսան օլտուղու մուլ իլիլ, քրօթէսթօ իտէրիլ Տէվլէթիլ-ալիլլէ սատա- գաթ ու իսալիլիլիլիլ իֆա իթմէք իլիլ, քրօթէսթօ իտէրիլ ղագէթաճը օլտուղու մուլ իլիլ, վէ քրօթէսթօ իտէրիլ, Գաթիլ գըլ միլլէթտալըլ պուլուճալալ իլիլ:

Նիլայէթիլ էմ, պու քիսթալիլ վէ ճիլիլիլիլ իւղէրինէ, Պապը-Ալիլին նագա- ըն տիլալալըլ իսալիլալալ տալէթ իթ- տիլիլիլիլ պէրալալ, չուճու տախի ու- ճուլալալալ տէօյլէմէյէ քի, էկէր մէրգու- ման րահիլլէրին պու քիւլալալըլալըլ եանլարընտա քեար գալալալ օլուր իսէ, պուճաւա սօնրա, Էվրօպալալալ գօլուլմուլ

ԼԵՎԱՆԹ ՀԻՐԱԼՅԸՆ ԹԱԳԻԱՆԷՍԻՍԷ
ԳԵՕ-ՕՂԼՈՒՅԱ ՅՈՂՐԱԻ ԵՈԼՑԱ, ԵՕԹՕԳՐԱՅ ԸԳՏՈՒԼԷ
ԳԻՐԱՑԻՐԼԵՐ ԳԱՐԵՇԿՆՅԱՆ ՆՈՒԾԵՐՈ 4ԹՊ .